

Vooraf

Marc Stevens (m.m.v. Jef Pepermans): Woordbetekenis en betekeniswijziging. Educatief ontwerpen van taalbeschouwingslessen.

Educatief ontwerpen is een vaardigheid die erin bestaat dat de leraar heuristieken hanteert om lesmateriaal op te sporen en strategieën om lessen te ontwerpen. De auteurs hebben hiervoor een schema ontwikkeld met zes verschillende invalshoeken: doelstellingen, taalvaardigheden, werkvormen, materiaal, thema en afstand. In Vonk 20/4 (maart 1991) heeft Jef Pepermans deze leraarsvaardigheid toegelicht aan de hand van de case *Heer Halewijn*. In dit vervolgartikel stelt Marc Stevens een taalbeschouwelijk onderwerp voor, nl. *woordbetekenis en betekeniswijziging*. Na een afbakening van de case en wat gegrasdun in schoolboeken overloopt hij hun licht gewijzigde schema voor educatief ontwerpen. Daarna volgt een uitgebreide batterij lesideeën met concreet materiaal in bijlage. Het artikel wordt afgerond met een geannoteerde lectuurlijst die tot de verbeelding spreekt.

Paul Tack: Leren luisteren naar zakelijke teksten.

Leerlingen uit de twee hoogste jaren van het ASO die doorstromen naar het hoger onderwijs, moeten leren luisteren naar hoorcolleges, referaten en zakelijke uiteenzettingen. Geïnspireerd door theorieën over voorspellend lezen, de opbouw van teksten en de schematheorie heeft Paul Tack met dat doel voor ogen een luisterdidactiek uitgebouwd. Hierin beklemtoont hij vooral de innerlijke stroom van kennisgegevens die het hele luisterproces begeleidt: kennis van de taal en van tekststructuren, kennis van de wereld en van de maatschappij. Uit zijn analyse van het luisterproces leidt hij concrete doelstellingen af. Omdat het proces zo complex is, splitst hij het op en laat de leerlingen oefenen op deelvaardigheden. Verder helpt hij hen met het structureren van hun notities. Dit artikel is rijklijk gestoffeerd met concreet voorbeeldmateriaal.

Sylvia Erlings & Wilma Groeneweg: Spreken en luisteren. Het debat.

In opdracht van het Nederlandse Instituut voor Leerplanontwikkeling (SLO) hebben Sylvia Erlings & Wilma Groeneweg een curriculum spreek- en luisteronderwijs ontwikkeld voor de eerste drie jaren van het voortgezet (secundair) onderwijs. In dit artikel stellen ze het laatste onderdeel uit de reeks voor rond 'debatteren'. Ze gaan ervan uit dat leerlingen de vaardigheden luisteren en spreken geïntegreerd moeten oefenen in een complete communicatieve situatie waarin ze zichzelf herkennen. Het artikel beschrijft heel concreet hoe de lessenreeks

in de praktijk verloopt, en welke taken de leerlingen voor en na de eigenlijke debatten moeten uitvoeren. De lessenreeks is zo opgezet dat een aantal problemen die leerkrachten ervan weerhouden om spreek- en luisteronderwijs te geven (b.v. in verband met organisatie en toetsing), handig zijn opgelost.

Yves van Kempen: Avonturieren in de wereld van het woord.

Yves Van Kempen treedt de stelling van de vorige auteurs in verband met de integratie van vaardigheden volmondig bij. Voor hem zijn lezen en schrijven activiteiten die elkaar aanvullen en verhelderen en daarom moeten ze in voortdurende wisselwerking beoefend worden. In zijn literatuuronderwijs - dat tegelijkertijd ook taalonderwijs is - laat hij de leerlingen literaire voorbeelden imiteren. Op een meeslepende wijze beschrijft hij een lessenreeks over taalspel, speelsheid en humor in de literatuur die uitmondt in een heus cabaret, en één over middeleeuwse literatuurgeschiedenis die de klas omtovert in een Rederijkerskamer. Concrete teksten van leerlingen illustreren zijn verhaal. De kracht van het eigen initiatief, zowel van de leerkracht als van de leerling, staat steeds centraal. Avonturieren dus, in de beste zin van het woord...

INGEBOEKT

Lessen uit de krant. [recensent: Luc Wijs]
Studies in leerplanontwikkeling. [recensent: Rita Rymenans]

INGEBLIKT

JAARREGISTER 20e JAARGANG

*Rita Rymenans
hoofdredacteur*